

ΡΟΜ

Εξαμηνιαία Έκθεση Παρατηρητηρίου

Σεπτέμβριος 2021 – Φεβρουάριος 2022

«Παρατηρητήριο Συνηγορίας και Προάσπισης των
Ανθρωπίνων δικαιωμάτων Ρομά»

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

«Οι απόψεις που εκφράζονται στο παρόν αποτελούν προσωπικές απόψεις των συντακτών και δεν απηχούν απαραίτητα τις απόψεις του Χρηματοδοτικού Μηχανισμού του ΕΟΧ ή του Διαχειριστή Επιχορήγησης του Προγράμματος Active citizens fund στην Ελλάδα (Ίδρυμα Μποδοσάκη σε συνεργασία με το SolidarityNow)».

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τους τελευταίους μήνες, το διαχρονικό αίτημα για την κοινωνική ένταξη και το σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Ρομά έχει επανέλθει στο προσκήνιο ως απόρροια δύο μειζόνων ζητημάτων της επικαιρότητας: Το πρώτο αφορά στην ανθρωποκτονία νεαρού Ρομά από μέλη της ομάδας ΔΙ.ΑΣ. στο Πέραμα τον Οκτώβριο του 2021 και το δεύτερο συνίσταται στην ανακοίνωση της νέας Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά στην Ελλάδα για την περίοδο 2021-2030.

Τα ευρήματα του Παρατηρητηρίου Συνηγορίας και Προάσπισης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ρομά όπως αποδελτιώνονται στην παρούσα εξαμηνιαία έκθεση συμβαδίζουν και διασταυρώνονται με τις πρόσφατες αυτές εξελίξεις: αφενός αναδεικνύουν τις προκαταλήψεις και τον ρατσισμό που υφίστανται οι Ρομά, και, αφετέρου, την αναγκαιότητα διασφάλισης των δικαιωμάτων που διεκδικεί ο πληθυσμός αυτός, όπως αυτά προκρίνονται και μέσα από την Εθνική Στρατηγική.

Πιο συγκεκριμένα, κατά το διάστημα Σεπτέμβριος 2021-Φεβρουάριος 2022, το Παρατηρητήριο συνέλεξε περισσότερες από 100 καταγγελίες. Τόσο από το πλήθος όσο και από το περιεχόμενο αυτών καταδεικνύεται το μέγεθος των προβλημάτων με τα οποία εξακολουθούν να έρχονται αντιμέτωποι οι Ρομά, είτε ατομικά είτε σε επίπεδο οικισμών και κοινοτήτων. Πολύ περισσότερο δε, συνάγεται η προτεραιότητα που θα πρέπει να δοθεί στη διευθέτηση των προσκομμάτων αυτών ώστε να επιτευχθούν η συμπερίληψη και η ισότιμη κοινωνική τους συμμετοχή, καθώς και η κοινωνική ευημερία συνολικότερα.

Προς αυτήν την κατεύθυνση, το Παρατηρητήριο αναλαμβάνει να επιτελέσει έναν πολύτιμο ρόλο διαμεσολάβησης ανάμεσα στην κοινότητα των Ρομά, την κοινωνία των πολιτών και τους εκάστοτε αρμόδιους φορείς προκειμένου να προωθήσει τη συνηγορία και την προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των Ρομά.

Η παρούσα έκθεση συντάσσεται προκειμένου να επικοινωνήσει τα προβλήματα που καταγράφονται στις κοινότητες των Ρομά, όπως αυτά διατυπώνονται από τους ίδιους.

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ & ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, κατά την περίοδο Σεπτέμβριος 2021-Φεβρουάριος 2022, οι αναφορές στη βάση των οποίων συντάσσεται η παρούσα έκθεση, ξεπέρασαν τις 100 και, συγκεκριμένα, συλλέχθηκαν από τις Περιφέρειες Αττικής, Δυτικής Ελλάδας, Στερεάς Ελλάδας και Θεσσαλίας. Οι Περιφέρειες αυτές αντιστοιχούν στις γεωγραφικές επικράτειες εντός των οποίων διαβιώνει σημαντικό ποσοστό των Ρομά στην Ελλάδα.

Ακολούθως παρουσιάζονται οι αναφορές που καταχωρήθηκαν κατά το ως άνω διάστημα, αποδελτιωμένες και επεξεργασμένες. Αρχικά, παρατίθεται συνοπτικά το δημογραφικό προφίλ των ατόμων που προχώρησαν στην υποβολή αναφορών στο Παρατηρητήριο. Εν συνεχεία, ακολουθεί μια ομαδοποίηση των αναφορών με βάση το θεματικό τους πεδίο, αλλά και το κατά πόσον έχουν καταγγεληθεί επίσημα στις αρμόδιες αρχές.

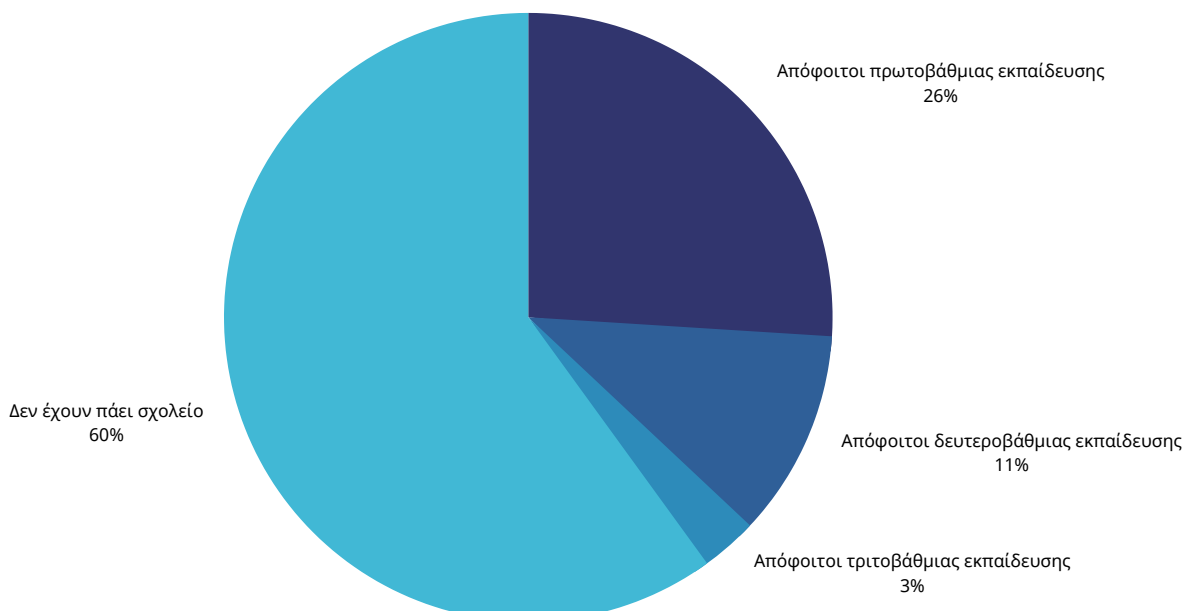
A. Δημογραφικά χαρακτηριστικά

I. Φύλο

Όσον αφορά στα επιμέρους δημογραφικά γνωρίσματα του πληθυσμού που προχώρησε στην υποβολή αναφοράς στο Παρατηρητήριο, αξίζει να υπογραμμιστεί ότι, από το σύνολο των καταγεγραμμένων καταγγελιών, μόλις το 29% προέρχεται από γυναίκες. Ειδικότερα, από την ανάλυση των δεδομένων προκύπτει ότι το 60% των καταγγελιών σχετικά με την πρόσβαση στη στέγαση υποβλήθηκε από γυναίκες. Το ίδιο ποσοστό καταγγελιών αναφορικά με την πρόσβαση στην εκπαίδευση προέρχεται από γυναικείο πληθυσμό. Τέλος, άξιο αναφοράς είναι το γεγονός ότι μόλις το 3% των γυναικών που απευθύνθηκαν στο παρατηρητήριο έχουν ολοκληρώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Το ίδιο ποσοστό αντιστοιχεί και σε καταγγέλλουσες που έχουν αποφοιτήσει από την τριτοβάθμια εκπαίδευση.

II. Μορφωτικό επίπεδο

Σχετικά με το μορφωτικό επίπεδο των ατόμων που υπέβαλλαν αναφορές στο Παρατηρητήριο, επισημαίνεται ότι περισσότερες από τις μισές καταγγελίες προέρχονται από άτομα που δεν έχουν ολοκληρώσει καμία εκπαιδευτική βαθμίδα, ενώ μόλις ένας στους τέσσερις καταγγέλλοντες έχει αποφοιτήσει από το δημοτικό. Όπως θα παρουσιαστεί αναλυτικότερα παρακάτω, ο αποκλεισμός και οι διακρίσεις στην εκπαίδευση συμπεριλαμβάνονται στα θεματικά πεδία των αναφορών που υποβλήθηκαν.

III. Επαγγελματική κατάσταση

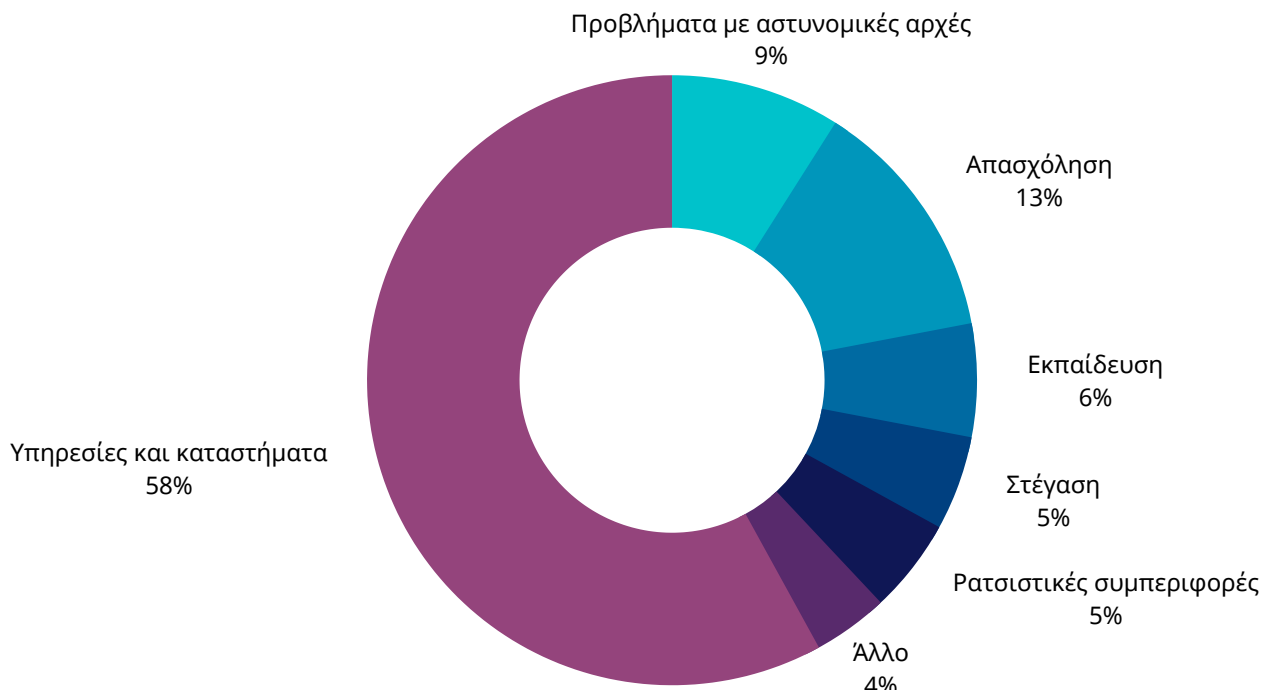
Όσον αφορά, τέλος, στην επαγγελματική κατάσταση των καταγγελλόντων και καταγγελλουσών, αξίζει να αναφερθεί ότι η συντριπτική πλειοψηφία (70%) δήλωσε ότι δεν εργαζόταν κατά τη χρονική περίοδο που υπέβαλαν την αναφορά. Ωστόσο, παρά το χαμηλό ποσοστό των εργαζόμενων (30%), μόλις το 12% των αναφορών αφορούν σε διακριτική μεταχείριση στην πρόσβαση στην αγορά εργασίας.

Β. Το περιεχόμενο των αναφορών- Θεματικά πεδία

Από την επεξεργασία των αναφορών προέκυψαν έξι βασικά θεματικά πεδία στα οποία κατηγοριοποιούνται οι αναφορές. Ειδικότερα, καταγγέλλονται:

- α) η πρόσβαση και εξυπηρέτηση των Ρομά σε υπηρεσίες και καταστήματα.
- β) η πρόσβαση στην εκπαίδευση,
- γ) η πρόσβαση στην απασχόληση,
- δ) η πρόσβαση στη στέγαση.
- ε) προβλήματα με τις αστυνομικές αρχές,
- στ) ρατσιστικές συμπεριφορές.

Τα ποσοστά των επιμέρους θεματικών καταγγελιών, αποτυπώνονται ως εξής:

α) Πρόσβαση & εξυπηρέτηση Ρομά σε υπηρεσίες και καταστήματα

Από το σύνολο των καταγεγραμμένων περιστατικών κατά το διάστημα Σεπτέμβριος 2021-Φεβρουάριος 2022, σε πλειοψηφία που αγγίζει το 60%, οι καταγγελίες αφορούν στην πρόσβαση και εξυπηρέτηση των Ρομά σε υπηρεσίες και επιχειρήσεις, τόσο δημόσιες όσο και ιδιωτικές. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για καταγγελίες σχετικά με τον άμεσο ή έμμεσο αποκλεισμό τους από την πρόσβαση σε αγαθά, υπηρεσίες και υποδομές, την ευθεία άρνηση ή εσκεμμένη κωλυσιεργία ως προς την εξυπηρέτησή τους, την αδιαφορία μεμονωμένων υπαλλήλων αλλά και φορέων για την επίλυση των προβλημάτων τους, καθώς και την ελλιπή πληροφόρηση του πληθυσμού αναφορικά με τα δικαιώματα και τις υποθέσεις τους.

Στο σύνολό τους, τα προβλήματα που δημιουργούνται, όχι μόνο εντείνουν και διαιωνίζουν την άνιση μεταχείριση των Ρομά, αλλά και δυσχεραίνουν τις συνθήκες φτώχειας και περιθωριοποίησης που ήδη υφίστανται τόσο σε ατομικό όσο και σε συλλογικό επίπεδο. Αξίζει να αναφερθεί ότι οι συχνότερα αναφερόμενες εμπλοκές εντοπίζονται στο επίπεδο της τοπικής αυτοδιοίκησης, σε παθογένειες που αναπτύσσονται στη σχέση μεταξύ της κοινότητας των Ρομά και των δήμων, κοινοτήτων και περιφερειών.

Παρακάτω αναφέρονται ενδεικτικές περιπτώσεις δυσκολιών και κωλυμάτων με τα οποία έρχονται αντιμέτωποι οι Ρομά, όπως αποτυπώνονται στις υποβληθείσες αναφορές. Σε ένα ποσοστό 60% αφορούν την αδιαφορία και ολιγωρία των δημοτικών αρχών απέναντι στις ανάγκες και τα προβλήματά τους, ενώ αρκετές καταγγελίες αναφέρονται στα αστικοδημοτικά προβλήματα των Ρομά. Τέλος, τους απασχολεί η διακριτική μεταχείριση που υφίστανται κατά την εξυπηρέτηση τόσο σε δημόσιες υπηρεσίες όσο και σε ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Αδιαφορία και ολιγωρία δημοτικών αρχών

- Αποχέτευση & διαχείριση απορριμμάτων

«Το τοπικό Συμβούλιο του Δήμου δεν κάνει τίποτα για τους Ρομά. Το δίκτυο αποχέτευσης έφτασε στα 100 μέτρα από τους Τσιγγάνους και σταμάτησε εκεί. Δεν υπάρχει αποχέτευση, ούτε συνεργεία καθαρισμού. Φτάνουν μέχρι τη γέφυρα και φεύγουν. Κάποιος να βοηθήσει να αδειάζουν οι βόθροι, αφού δεν έχουμε λεφτά.»

«Σε μία περιοχή με 200 κατοίκους υπάρχουν μόλις 3 κάδοι σκουπιδιών. Το απορριμματοφόρο και το συνεργείο καθαρισμού του Δήμου περνάνε πολύ αραιά από την περιοχή. Έχουν γίνει επανειλημμένες εκκλήσεις στον δήμο αλλά δεν έχουν ληφθεί σοβαρά υπόψη.»

«Θέλω να καταγγείλω ότι στην περιοχή όπου έχω μεγαλώσει, μένουμε χρόνια μαζί Ρομά και μπαλαμοί και έχουμε καλές σχέσεις. Το πρόβλημα είναι ότι η δημοτική αρχή δεν ενδιαφέρεται καθόλου για εμάς με αποτέλεσμα να μη γίνεται συστηματικά αποκομιδή σκουπιδιών, αλλά ανά 2-3 μήνες, και να μην έχει φτιαχτεί κανονικός δρόμος. Αυτό έχει ως συνέπεια εμείς και τα παιδιά μας να ζούμε σε ακατάλληλες συνθήκες. Ζητάω τη βοήθεια σας προκειμένου να αναγκαστούν ο δήμος και η περιφέρεια να κάνουν τις απαραίτητες ενέργειες για να γίνουν ανθρώπινες οι συνθήκες διαβίωσης μας.»

- **Ηλεκτροδότηση**

«Λόγω καιρικών συνθηκών κόπηκε το ρεύμα σε ολόκληρη την περιοχή. Πήρα τηλέφωνο τη ΔΕΗ για να αποκατασταθεί η ζημιά, αλλά εκείνοι αδιαφορούσαν επιδεικτικά με αποτέλεσμα να προκληθούν προβλήματα στην καθημερινότητα μας λόγω έλλειψης ρεύματος, όπως πχ να χαλάσουν φάρμακα που έπρεπε να είναι στο ψυγείο κ.ά. Το κλιμάκιο της ΔΕΗ δεν ερχόταν επειδή είμαστε Τσιγγάνοι, μόλις όμως πήρε τηλέφωνο ο υπεύθυνος του εργοστασίου δίπλα μας ήρθαν κατευθείαν. Καταγγέλλω τον διαχωρισμό και τη ρατσιστική συμπεριφορά»

- **Αστικοδημοτικά προβλήματα**

«Όταν γεννήθηκα, οι γονείς μου όντας σκηνίτες βρισκότουσαν στην περιοχή της Λάρισας. Επειδή η μητέρα μου δεν είχε ταυτότητα με δήλωσαν σε μία φίλη τους και επομένως το πιστοποιητικό γέννησης μου γράφει το δικό της γένος. Η μητέρα μου πήρε ταυτότητα το 2007. Όταν με βάπτισαν με δήλωσε με το δικό της όνομα. Αυτή τη στιγμή δεν έχω κανένα νομιμοποιητικό έγγραφο που να ισχύει.»

Εξυπηρέτηση σε δημόσιες υπηρεσίες και καταστήματα

- **Νοσοκομεία**

«Πήγα στο νοσοκομείο, στα επείγοντα της παιδιατρικής γιατί είχε πυρετό το νεογέννητο ενός μήνα παιδί μου. Είπα στους παιδίατρος ότι έχει υψηλό πυρετό και πονάει η κοιλιά του και μου λέει η γιατρός να περιμένω γιατί έχουν πιο επείγοντα περιστατικά. Ενώ περίμενα υπομονετικά κάποια στιγμή διαπιστώνω ότι δεν υπάρχει αυτό που λέει. Το παιδί έκλαιγε πάρα πολύ, φωνάζω τον άντρα μου που περίμενε έξω, μπήκε μέσα και άρχισε να φωνάζει. Ρώτησε για ποιο λόγο το κάνουν αυτό και του λέει η παιδίατρος "έλα έλα φέρε το παιδί μέσα να τελειώνουμε".»

- **Δήμοι, ΚΕΠ**

«Θέλω να καταγγείλω ότι πήγα στον δήμο να ζητήσω ένα πιστοποιητικό μόνιμης κατοικίας και ενώ κανονικά εκδίδεται αυθημερόν, εμένα με ταλαιπώρησαν 5 μέρες. Θεωρώ ότι έγινε γιατί είμαι Ρομά και με απαξίωσαν επίτηδες. Θέλω να το καταγγείλω ως γεγονός.»

«Δεν μας εξυπηρετούν στον Δήμο, ούτε στο ΚΕΠ, ούτε στο Παράρτημα Ρομά. Αδιαφορούν και κοροϊδεύουν.»

- **Ιδιωτικά καταστήματα/Επιχειρήσεις**

«Πήγα σε ένα κατάστημα να ψωνίσω για μένα και τα παιδιά μου. Στην είσοδο μου λέει μία κοπέλα του καταστήματος ότι "δεν επιτρέπεται για εσάς τους Ρομά, είναι εντολή του καταστήματος", παρόλο που είμαι ευπαρουσίαστη και ήμουν και καλοντυμένη εκείνη την ημέρα. Στεναχωρήθηκα πάρα πολύ, πέσανε τα μούτρα μου. Νευρίασα, όμως δεν μίλησα. Έφυγα.»

«Πήγα σε ένα ψαράδικο για να πάρω ψάρια. Ρώτησα πόσο έχουν κάτι ψάρια που ήθελα και μου είπε την τιμή. Τον ρώτησα εάν μπορεί να μου κάνει καλύτερη τιμή διότι δεν έχω και μου είπε "Πάρε δρόμο από δω, όλοι οι γύφτοι έτσι κάνετε". Δεν μίλησα και έφυγα. Πήγα σε άλλο ψαράδικο.»

β) Πρόσβαση στην απασχόληση

Η δεύτερη συχνότερη αιτία καταγγελίας ενός περιστατικού αφορά στην περιορισμένη πρόσβαση και τον αποκλεισμό των Ρομά από την αγορά εργασίας. Συγκεκριμένα, το 13% των καταγγελιών συνολικά αναφέρεται στη δυσκολία και, κυρίως, στην αδυναμία εύρεσης εργασίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι δύο στις τρεις καταγγελίες εξ αυτού του λόγου σημειώνονται την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Το βασικό αίτημα που διατυπώνεται συνίσταται στην απαλοιφή της εννιάχρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης ως απαραίτητης προϋπόθεσης για συμμετοχή των πολιτών στις προκηρύξεις του δημοσίου τομέα. Πρόκειται για ένα κριτήριο το οποίο αποκλείει τους Ρομά από μια σειρά χειρονακτικών εργασιών, ιδίως στους τομείς της ανακύκλωσης και της καθαριότητας. Σε αυτό το πλαίσιο, καταγγέλλεται μεροληψία και ελλιπής έως ανύπαρκτη μέριμνα για την απορρόφησή τους στην αγορά εργασίας.

«Θα ήθελα την παρέμβαση σας προς το κράτος. Είμαι τσιγγάνος και δεν έχω ολοκληρώσει την υποχρεωτική 9χρονη εκπαίδευση, ούτε έχω παιδιά επομένως δεν συγκεντρώνω πολλά μόρια και δεν έχω καμία ευκαιρία για εργασία. Επίσης θέλω να καταγγείλω ότι ο Δήμος Πατρέων και το Κέντρο Κοινότητας δεν μας ενημερώνουν, ούτε μας βοηθάνε σχετικά με τις προκηρύξεις και τις αιτήσεις. Δεν κάνουν καμία ενέργεια προκειμένου να απορροφηθούμε στην αγορά εργασίας.»

«Καμία προκήρυξη του Δήμου/Περιφέρειας δεν μου έδωσε τη δυνατότητα να βρω δουλειά. Χρειάζεται να αλλάξουν οι προκηρύξεις και να υπάρχει πρόβλεψη για δουλειά σε ανακύκλωση, καθαριότητα, κηπουρική για την ευάλωτη κοινωνική ομάδα των Ελλήνων Ρομά. Ζητάω δουλειά.»

«Δεν προκήρυξε η Περιφέρεια άδειες για πλανόδιους εμπόρους και εμπόρους λαϊκών αγορών. Μας αποκλείουν συστηματικά, μόνο για τους δικούς τους μεριμνούν.»

γ) Προβλήματα με τις αστυνομικές αρχές

Η τρίτη πλέον συχνή αιτία υποβολής αναφοράς από μέρους των Ρομά αντιστοιχεί στη μεταχείριση από μέρους των αστυνομικών αρχών. Για την ακρίβεια, ένα ποσοστό της τάξης του 10% των καταγγελιών αναφέρονται σε περιστατικά αστυνομικής βίας και αυθαιρεσίας, παραβίαση ασύλου κατοικίας, καθώς και σε δυσμενή έως εξευτελιστική μεταχείριση λόγω του ότι είναι Ρομά. Στο σύνολό τους, οι αναφορές για αυτόν το λόγο συλλέχθηκαν κατά το ήμισυ από την Περιφέρεια Αττικής και κατά τα λοιπά από την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας.

«Σε περίπτωση που έχει γίνει μία κλοπή, πχ σε Ελευσίνα ή Μέγαρα, έρχεται η αστυνομία, με 4 περιπολικά και 6 αστυνομικούς, χωρίς χαρτί εισαγγελέα και μπαίνουν με όπλα μέσα στα σπίτια μας και αρχίζουν να ψάχνουν με πολύ βίαιο τρόπο μπροστά στα μάτια μικρών παιδιών, ηλικιωμένων, ΑΜΕΑ χωρίς κανένα κριτήριο. Θεωρώ ότι υπάρχει ξεκάθαρο ρατσιστικό κίνητρο.»

«Κατά τη διάρκεια ελέγχων της αστυνομίας δεχόμαστε εξευτελιστικές συμπεριφορές. Μας κατεβάζουν τα παντελόνια και μιας βγάζουν τις μπλούζες, ρωτώντας αν έχουμε κάτι παράνομο πάνω μας, μέσα στον κόσμο, σε πλατείες, παντού. Δεν συμβαίνει με κανένα άλλον αυτό κατά τις διαδικασίες ελέγχου, μόνο με τους Ρομά.»

«Παρατηρείται συνέχεια αυτό το φαινόμενο αλλά ειδικά μετά τη δολοφονία του Νίκου Σαμπάνη. Η αστυνομία μόλις βλέπουν Ρομά με αυτοκίνητο μας "ξετινάζουν" στους ελέγχους, ενώ άλλους τους αφήνουν ελεύθερους. Θεωρώ ότι υπάρχει ρατσιστικό κίνητρο επειδή είμαστε Ρομά.»

«Στην περιφερειακή οδό προς Θήβα με σταμάτησε η αστυνομία και μου έκανε έλεγχο. Μου ζήτησαν τα απαραίτητα έγγραφα, τα οποία και παρέδωσα, κι έπειτα αφού πραγματοποιήθηκε ο έλεγχος και ήταν όλα καλά, ο αστυνομικός προφορικά με ανάγκασε απειλητικά να γυρίσω πίσω και να μη συνεχίσω να πάω προς τη δουλειά μου στη Θήβα. Ένας αστυνομικός συνάδελφος του είπε στον ανώτερο του "άσε τα παιδιά να συνεχίσουν την πορεία τους" και αυτός επέμενε να λέει "θα κάνουν ό,τι λέω εγώ". Με την απειλή ότι θα μας συλλάβει αν δεν γυρίσουμε, παρά τα παρακάλια μου, αναγκάστηκα να γυρίσω πίσω.»

δ) Πρόσβαση στην εκπαίδευση

Από το σύνολο των αναφορών, το 6% αφορά στην πρόσβαση των Ρομά στην εκπαίδευση. Τα περιστατικά αφορούν, μεταξύ άλλων, στον αποκλεισμό Ρομά από το εκπαιδευτικό σύστημα λόγω γεωγραφικής απόστασης, τον αποκλεισμό σχολικής μονάδας όπου φοιτούν μόνο παιδιά Ρομά από το πρόγραμμα της Περιφέρειας «Σχολικά Γεύματα». Πρωτίστως, ωστόσο, θίγουν την ποιότητα της παιδείας που μοιάζει να «αναλογεί» σε Ρομά μαθητές και μαθήτριες. Οι γονείς καταγγέλλουν αδιαφορία και αποκλεισμό των παιδιών τους από ουσιαστικές εκπαιδευτικές διαδικασίες, καθώς και την ελλιπή έως ανύπαρκτη ενασχόληση των ιθυνόντων για την ακαδημαϊκή πορεία και πρόοδο των Ρομά μαθητών και μαθητριών. Τέλος, αξίζει να αναφερθεί η συντριπτική πλειοψηφία των εν λόγω αναφορών (85%) έχουν υποβληθεί από Ρομά που διαμένουν στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας, στοιχείο το οποίο αναδεικνύει την έκταση του προβλήματος στην εν λόγω περιφέρεια.

"Θέλω να καταγγείλω ότι τον γιο μου, ενώ δεν είχε πάει ποτέ σχολείο, τον έβαλαν κατευθείαν στην Ε' τάξη στο δημοτικό, χωρίς να ξέρει να διαβάζει και να γράφει. Ως αποτέλεσμα, δεν μπορεί να παρακολουθήσει το μάθημα και στεναχωριέται. Του έβαλαν ενισχυτική διδασκαλία μόνο μία ώρα την εβδομάδα, αλλά δεν φτάνει."

"Θέλω να καταγγείλω ότι στο δημοτικό σχολείο τα παιδιά περνάνε τις τάξεις χωρίς να μαθαίνουν να γράφουν και να διαβάζουν. Ως αποτέλεσμα χάνουν κάθε ενδιαφέρον, δεν μαθαίνουν τίποτα και δεν μπορούν να προχωρήσουν στο γυμνάσιο. Οι δάσκαλοι το μόνο που ζητάνε για να τα περνάνε στην επόμενη τάξη είναι να κάνουν ησυχία. Ζητάω την παρέμβαση σας για να έχουν τα παιδιά μας ουσιαστική και ποιοτική εκπαίδευση. Επίσης, χρειάζονται βοήθεια μέσω ενισχυτικής διδασκαλίας."

"Θέλω να καταγγείλω ότι το 4χρονο κοριτσάκι μου, που ανήκει σε ευπαθή κοινωνική ομάδα, δεν έχει πρόσβαση στο σχολείο γιατί είναι πολύ μακριά από εδώ που μένουμε. Τα ταξί δεν μπορούν να μας εξυπηρετήσουν όλους. Από το σχολείο μου είπαν ότι θα υπάρξει λύση για το παιδί μου με την καινούργια χρονιά. Ζητάω την παρέμβαση σας γιατί το παιδί μου είναι αποκλεισμένο από την εκπαιδευτική διαδικασία. Τη φετινή σχολική χρονιά, ο Δήμος και η Διεύθυνση Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης της Περιφέρειας, έχουν αποκλείσει το δημοτικό μας σχολείο από τη διανομή φαγητού στο τέλος του σχολικού ωραρίου. Στο συγκεκριμένο σχολείο φοιτούν μόνο παιδιά Ρομά. Σημειώνεται ότι η διανομή σε άλλα σχολεία του Δήμου γίνεται κανονικά. Θεωρώ ότι είναι ρατσιστική αντιμετώπιση."

ε) Πρόσβαση στη στέγαση

Περιορισμένο στο 5% του συνολικού αριθμού των αναφορών εμφανίζεται το ζήτημα της στέγασης στις τέσσερις υπό διερεύνηση Περιφέρειες κατά το εξάμηνο Σεπτέμβριος 2021-Φεβρουάριος 2022. Γεωγραφικά, το πρόβλημα προέρχεται από και εντοπίζεται κατά κύριο λόγο στη Δυτική Ελλάδα. Παρά το χαμηλό ποσοστό των ατόμων που υπέβαλαν αναφορά αναφορικά με τον στεγαστικό τους αποκλεισμό, θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι αναφορές αναδεικνύουν με μεγάλη σαφήνεια τη διακριτική μεταχείριση που υφίσταται ο πληθυσμός αυτός στην προσπάθεια ανεύρεσης στέγης. Πολλές φορές, παρότι δικαιούχοι επιδόματος ενοικίασης, οι Ρομά εξακολουθούν να αποκλείονται ακριβώς επειδή είναι Ρομά.

«Τα τελευταία 3 χρόνια ενώ υπάρχει επιδότηση ενοικίου μόλις πάμε σε μεσιτικό γραφείο για να βρούμε ένα διαμέρισμα να νοικιάσουμε για να βάλουμε μέσα την οικογένεια μας, παίρνουν τα στοιχεία μας και μας απαντούν ότι θα μας καλέσουν πίσω. Δεν μας παίρνουν όμως ποτέ και στις προσπάθειες επικοινωνίας μας αδιαφορούν. Θεωρώ ότι είναι ρατσιστικό επειδή είμαστε Ρομά.»

«Τα τελευταία χρόνια ψάχνω διαμέρισμα προς ενοικίαση με επιδότηση ενοικίου σε περιοχές Ασπρόπυργος, Μενίδι, Καματερό, αλλά μάταια. Βοηθήστε με να βγάλω άκρη.»

στ) Ρατσιστικές συμπεριφορές

Η ρατσιστική μεταχείριση και οι ρατσιστικές συμπεριφορές από συμπολίτες, τη γειτονιά και γενικότερα την κοινωνία αποτελεί επίσης έναν αξιοσημείωτο λόγο για τον οποίο αρκετοί Ρομά έχουν προχωρήσει στην υποβολή αναφοράς (σε ποσοστό 4%). Οι συμπεριφορές που καταγγέλλονται αποτυπώνουν τις προκαταλήψεις και τα στερεότυπα που διέπουν τις αντιλήψεις μέρους της ευρύτερης κοινωνίας.

«Στην πόλη της Καλαμάτας σταμάτησα σε ένα σούπερ μάρκετ να ψωνίσω, πάρκαρα απέναντι από το σούπερ μάρκετ και έρχεται ένας κύριος και μου λέει "Πάρε το αμάξι σου από εδώ κλείνεις το μαγαζί μου" και του λέω "γιατί κύριε αφού επιτρέπεται το παρκάρισμα εδώ" και μου λέει "πάρε το αμάξι σου από εδώ γύφτε". Σκέφτηκα ότι ίσως έχει δίκιο γιατί του κλείνω το μαγαζί, οπότε πήρα το αμάξι από εκεί και το έβαλα κάπου αλλού. Επιστρέφοντας στο σούπερ μάρκετ είδα τον κύριο αυτόν να μπαίνει σε ένα αμάξι και να φεύγει. Δεν είχε τελικά μαγαζί εκεί ο ίδιος.»

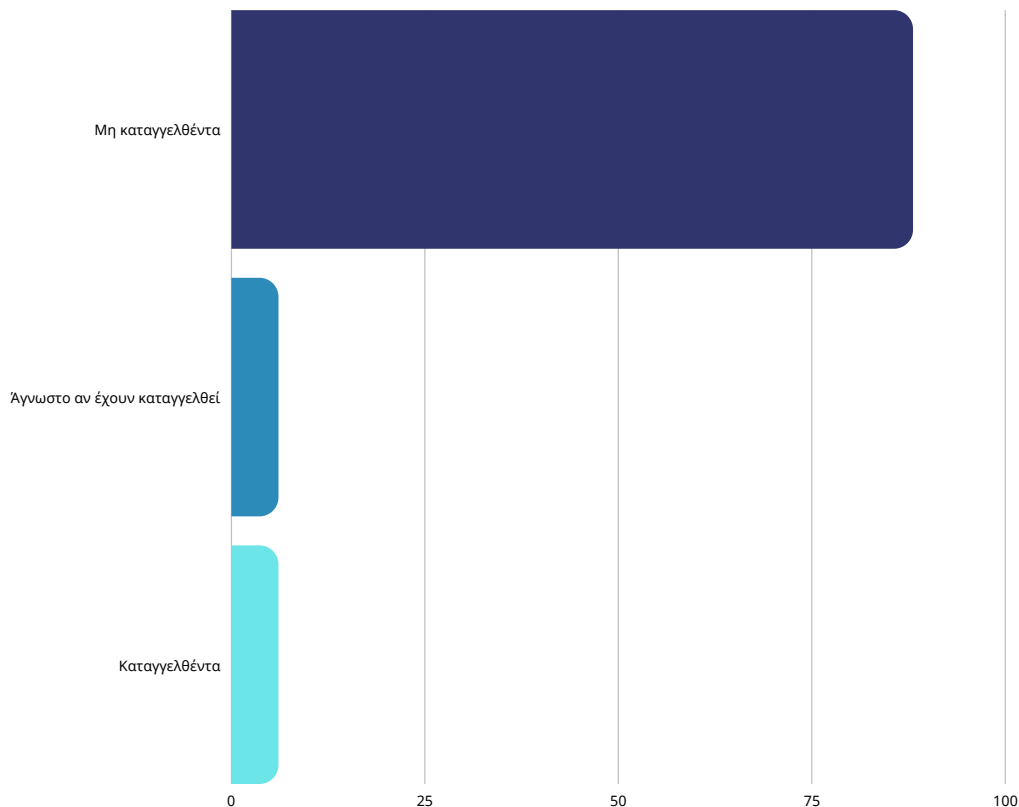
«Ένα πρωί πήγα στο δημοτικό σχολείο για να δώσω κάτι στο παιδί μου και βλέπω μία κυρία να φωνάζει στο παιδί της, να το τραβάει από το χέρι και να του λέει ότι "δεν σου έχω πει να μην παίζεις με τα γυφτάκια". Την ρώτησα "γιατί κυρία μου τι έχουν τα γυφτάκια, δεν είναι σωστό αυτό που κάνετε" και μου λέει "ό,τι θέλω θα κάνω παιδί μου είναι".»

Γ. Υποαναφορά: Καταγγελία κρουσμάτων διακριτικής μεταχείρισης

Ένα κρίσιμο ζήτημα που συνάγεται από την επεξεργασία των αναφορών που βρίσκονται στη διάθεση του Παρατηρητηρίου αφορά στη σχέση της Ρομά κοινότητας με τις Αρχές και, συγκεκριμένα, την εξοικείωσή της με τις καταγγελτικές διαδικασίες και τους μηχανισμούς απόδοσης δικαιοσύνης. Παρά το ότι τα περιστατικά που αναφέρονται στο Παρατηρητήριο ενδέχεται να μην αντιστοιχούν πάντα σε βάσιμους λόγους υποβολής επίσημης καταγγελίας, είναι τουλάχιστον αξιοσημείωτο το γεγονός ότι από το σύνολο των αναφερθέντων περιστατικών, μόνο το 6% είναι γνωστό ότι έχει καταγγελθεί στους αρμόδιους θεσμικούς φορείς.

Το κατά πόσον οι Ρομά απευθύνουν τις αδικίες και τις παραβιάσεις που εκτιμούν ότι υφίστανται σε θεσμικούς, επίσημους φορείς, χρήζει, σαφώς, περαιτέρω διερεύνησης. Υπάρχει γνώση της δραστηριοποίησης οργανώσεων υποστήριξης, φορέων ισότητας, νόμων και εκστρατειών ενάντια στις διακρίσεις; Υπάρχει εμπιστοσύνη απέναντι στους θεσμούς; Υπάρχει, τέλος, αίτημα για απόδοση δικαιοσύνης; Σε κάθε περίπτωση, το γεγονός ότι η φωνή των Ρομά στη συντριπτική πλειοψηφία των καταγγελλθέντων περιπτώσεων δε φτάνει στο κατώφλι των θεσμών (το 88% αναφέρει ρητά ότι δεν έχει προβεί σε επίσημη καταγγελία του περιστατικού), δυσχεραίνει το εγχείρημα οι ίδιοι να ακουστούν, να ληφθούν υπόψη και να μετατοπιστούν από το περιθώριο.

Επίσημα καταγγελλθέντα περιστατικά:

Το εν λόγω εύρημα επιβεβαιώνει την ανάγκη να εδραιωθεί μια «γέφυρα» ανάμεσα στους εκάστοτε αρμόδιους φορείς και την Ρομά κοινότητα για την προάσπιση των δικαιωμάτων τους.

Επίλογος

Όπως προκύπτει από την επεξεργασία και την παρουσίαση των δεδομένων που περιήλθαν σε γνώση του Παρατηρητηρίου κατά το τελευταίο εξάμηνο, παρά τα βήματα και τις παρεμβάσεις που έχουν υλοποιηθεί τα τελευταία χρόνια, υπάρχουν ακόμα μείζονα ζητήματα προς επίλυση στην προσπάθεια να διασφαλιστεί ένα αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης για όλους. Οι Ρομά των τεσσάρων υπό διερεύνηση Περιφερειών, και όχι μόνο, εξακολουθούν να στερούνται κοινωνικών αγαθών, πρόσβασης σε υποδομές, υπηρεσίες και δομές που θα βελτιώσουν την ποιότητα ζωής τους και θα διασφαλίσουν την ουσιαστική εφαρμογή των δικαιωμάτων τους.

Όπως αναπτύχθηκε, οι Ρομά εξακολουθούν να υφίστανται διακριτικές μεταχειρίσεις, μεταξύ άλλων θεσμικών φορέων, και από τις αστυνομικές αρχές. Για την ανατροπή της υφιστάμενης κατάστασης και της πραγματικής μετατόπισης τους από το περιθώριο, είναι απαραίτητες ολιστικές, ουσιαστικές κοινωνικές μεταρρυθμίσεις, αλλά και η συνεπής και σε βάθος χρόνου εφαρμογή τους.

Η καταπολέμηση φαινομένων χωρικού διαχωρισμού, η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης, η στεγαστική αποκατάσταση, καθώς και η πρόσβαση σε βασικά κοινωνικά αγαθά αποτελούν κομβικούς στρατηγικούς στόχους της Εθνικής Στρατηγικής για την Κοινωνική Ένταξη των Ρομά, η υλοποίηση της οποίας οφείλει να οδηγήσει σε απτά αποτελέσματα για τη Ρομά κοινότητα στην Ελλάδα. Επαφίεται όμως και στην κοινωνία των πολιτών, καθώς και σε ευαισθητοποιημένους φορείς και οργανώσεις, μέσω παρεμβάσεων, εκστρατειών και δράσεων να αναμετρηθούν με και να καταπολεμήσουν τις διάχυτες προκαταλήψεις και στερεότυπα που εξακολουθούν να βιώνουν οι Ρομά.

«Παρατηρητήριο Συνηγορίας και Προάσπισης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων Ρομά»

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

Το έργο «Λειτουργία Παρατηρητηρίου Προάσπισης των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων των Ρομά και ενδυνάμωση τοπικών κοινοτήτων και εμπλεκόμενων φορέων – POM» υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Active citizens fund με φορέα υλοποίησης τον Οργανισμό Equal Society και εταίρους την Ελλάν Πασσέ - Πανελλαδική Συνομοσπονδία Ελλήνων Ρομά και την Ένωση Ελλήνων Ρομά Διαμεσολαβητών.

Το πρόγραμμα Active citizens fund, ύψους € 13,5 εκ., χρηματοδοτείται από την Ισλανδία, το Λιχτενστάιν και τη Νορβηγία και είναι μέρος του χρηματοδοτικού μηχανισμού του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΕΟΧ) περιόδου 2014 – 2021, γνωστού ως ΕΕΑ Grants. Το πρόγραμμα στοχεύει στην ενδυνάμωση και την ενίσχυση της βιωσιμότητας της κοινωνίας των πολιτών και στην ανάδειξη του ρόλου της στην προαγωγή των δημοκρατικών διαδικασιών, στην ενίσχυση της συμμετοχής των πολιτών στα κοινά και στην προάσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Τη διαχείριση της επιχορήγησης του προγράμματος Active citizens fund για την Ελλάδα έχουν αναλάβει από κοινού το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το SolidarityNow. Διαβάστε περισσότερα εδώ: www.activecitizensfund.gr.

Φορέας Υλοποίησης:

Εταίροι:

